

28 вересня 2015 року

місто Рівне

Місцеві вибори на Рівненщині: перші висновки громадських спостерігачів. Звіт ОПОРИ за підсумками спостереження у вересні

Серед основних тенденцій на Рівненщині є фальстарт виборчої кампанії з боку окремих політичних сил, що проявилось у здійсненні передвиборної агітації раніше визначених у законі термінів, використання окремими кандидатами «виборчої благодійності» або технології матеріального стимулювання виборців, «чорний PR» та агітація у заборонених місцях та маніпуляція громадсько через поширення недобросовісних результатів соціологічних опитувань у ЗМІ. Окрім цього, в області по одному випадку було зафіксовано тиску на членів ТВК зі сторони кандидатів та перешкоджання роботі журналістів.

Передвиборна агітація до моменту офіційної реєстрації

На Рівненщині ряд політичних сил розпочали власну передвиборну агітацію раніше визначених у законі про місцеві вибори термінів. Про це свідчить, наявність зовнішньої політично реклами, агітаційних наметів, збільшення кількості матеріалів з ознаками прихованої політичної реклами («джинси») у місцевих ЗМІ, використання різних святкових подій в агітаційних цілях.

В області раніше визначених термінів з'явилися біл-борди політичних сил: **«Народний контроль»** («Разом зробимо більше»), **ВО «Свобода»** («За мир на своїй, Богом даній землі»), **«УКРОП»** («Бойові командири, а не паркетні генерали»), **ВО «Батьківщина»** («Порядок. Справделивість. Батьківщина»), **«Наш Край»** («Рівне наш карай. Україна починається з рідного краю»), **«Відродження»** («Приєднуйся до відродження країни!») та **«Об'єднання «Самопоміч»** (Самопоміч відкрила списки. Вирішуй сьогодні!), а також потенційних кандидатів на посаду міського голови Рівного **Дмитра Якимця** («Нове місто – комфортне для мешканців, привітне для гостей»; «Нове місто – сучасний громадський транспорт») та **Володимира Хомка** («Збережемо Рівне»).

Найбільше наметів розташовано в центрі Рівного на майдані Незалежності: ВО «Свобода», Аграрна партія України, Європейська партія України, ВО «Батьківщина», партія «ВОЛЯ», в окремих населених пунктах – Радикальна партія. У місті Рівному розгалужена мережа наметів потенційного кандидата на посаду міського голови Дмитра Якимця.

З наближенням дня голосування у рівненських ЗМІ, особливо, друкованих з'являється все більша кількість матеріалів, що мають ознаки політичної **«джинси»** (прихована реклама, замовні матеріали, які видаються за звичайні журналістські матеріали, «листи від... читачів або представників певних професій»). Згідно ч. 3 ст.9 ЗУ «Про рекламу», інформаційний, авторський чи редакційний матеріал, в якому привертається увага до конкретної особи чи товару, та який формує або підтримує обізнаність та інтерес глядачів (слухачів, читачів) щодо цих особи чи товару, є рекламою і має бути вміщений під рубрикою «Реклама» чи «На правах реклами». Проте, зазвичай такі матеріали не містять відповідних позначок. Спостерігачі ОПОРИ, зафіксували випадки розміщення «джинси» на користь **Володимира Ковальчука, Олексія Лозяна, Дмитра Якимця, Володимира Хомка, а також Юрія Супрунюка, проти – Володимира Хомка, Святослава Євтушенка, Дмитра Якимця.**

На початку вересня жителі Здолбунова отримали платіжні рахунки на вивіз побутових відходів за серпень 2015 року від ТзОВ Комунальних підприємств м. Здолбунів, на зворотній стороні яких був зображений логотип **ВО «Батьківщина»** та напис «Порядок. Справедливість. Батьківщина». Окрім цього, банер з таким самим лозунгом розміщений на автомобілях для вивезення сміття. Керівником даного підприємства є голова районної організації партії ВО «Батьківщина» **Олег Дацюк**.

У поштових скриньках мешканців району Північний, що у Рівному потенційний кандидат у депутати **Олександр Лащук** розмістив друковані матеріали з ознаками політичної реклами, зокрема листівки «Розклад уроків» та «Календар на 2016 рік». На листівках містилась адреса громадської приймальні Олександра Лащука, контактний телефон.

13 вересня у Здолбунові відсвяткували День міста. Окремі політичні партії та кандидати потенційні суб'єкти виборчого процесу використали це свято у власних агітаційних цілях. Під час офіційної частини заходу, на центральній площі міста були встановлені агітаційні намети **Радикальної партії** та **Аграрної партії**, у наметі якої поширювали партійні газети. З намету Радикальної партії роздавали кукурудзяні палички та партійну літературу. Біля намету всім бажаючим розливали чай у брендированих паперових стаканчиках партії. Також на святкуванні було близько десяти прапорів Радикальної партії. З Днем міста здолбунівчан зі сцени привітав народний депутат України, член фракції Радикальної партії Ігор Мосійчук.

В міському Гідропарку були встановлені намети партії **«Народний контроль»** та **ВО «Батьківщина»**. У наметах «Народного контролю» роздавали партійні газети, а у наметах ВО «Батьківщина» збирали кошти на потреби воїнів АТО та продавали домашню випічку, кошти від продажу якої обіцяли також витратити на потреби військових.

Окрім цього, ведуча заходу зі сцени була висловлена подяку за відремонтований БТР працівниками відновлювального поїзду Рівненської дирекції залізничних перевезень та особисто його начальнику Олегу Бабію. Ведуча зазначила, що Олег Бабій є головою районної організації партії **«Відродження»**. Відремонтований БТР презентували на центральній площі, де відбувалося урочисте святкування. До БТРу, окрім державного прапора був прикріплений прапор політичної партії «Відродження».

18 вересня у Рівному в поштових скриньках на вулиці Чорновола спостерігачі Громадянської мережі ОПОРА виявили листівки депутата Рівненської міської ради **Святослава Євтушенка**, який також є потенційним кандидатом в депутати до Рівненської міської ради.

Листівка під назвою «Не вірте провокаціям – не підтримуйте провокаторів», підписана депутатом міської ради Святославом Євтушенком, інформує про неправдивість інформації, розповсюджуваної в анонімних листівках, які напередодні були розкидані по поштових скриньках багатоповерхових будинків міста. Окрім того, потенційний кандидат повідомляє, що він звернувся до правоохоронних органів для встановлення осіб, що розповсюдили листівки з чорним піаром.

20 вересня у селищі Оржів, що на Рівненщині, під час святкування «Свята лісу» потенційним суб'єктом виборчого процесу політичною партією **«Об'єднання «Самопоміч»**, було поширено матеріали, що мають ознаки передвиборчої агітації.

Під час урочистої частини свята представники «Самопоміч» роздали для населення брендіві кульки, та друковані матеріали: газети, календарики та листівки про діяльність партії (безкоштовна юридична консультація, правовий лікбез, допомога дітям). На продукції були заклики «Візьми й зроби!».

«Обирай свідомо!» та «Збережемо ліс для наших дітей!». Всі листівки містили візуальне зображення символіки партії.

21 вересня у поштові скриньки багатоквартирних будинків Рівного були розкидані кольорові брошури з програмними цілями партії **ВО «Батьківщина»**. Зокрема, брошури «Земля не товар», «Контрактна армія», «Справедливі зарплати та пенсії», «Справедливі тарифи на газ».

21 вересня спостерігачі виявили листівку-заяву у якій міститься звернення потенційного кандидата від ВО «Свобода» **Сергія Мулявки**, що він вирішив балотуватися до Рівненської міської ради.

З 21 вересня у центрі Рівного мешканцям міста були роздані газети «Я люблю Рівне» потенційного кандидата на посаду міського голови **Володимира Хомка**, що мають ознаки передвиборної агітації. Газета містила матеріал « Один – за всіх, і всі – за одного!?»), де наведено інформацію про діючого мера Володимира Хомка. Стаття позиціонує його як «оптимального міського голову для Рівного» («Нікого кращого за Хомка – немає», «реальної альтернативи Хомку – не існує»). У газеті також наведений матеріал «Що зробив Володимир Хомко на посаді міського голови?», де вказано перелік з 19 досягнень його роботи. На останній сторінці газети наведено відомості про засновника (Кордонець Олег) та установу («Спецкор Інфо»), що здійснила друк, його тираж (70 тис), а також відповідального за друк (Червінко А. В).

За інформацією Рівненської міської ТВК, станом на 22 вересня, потенційний кандидат у депутати Володимир Хомко не був зареєстрованим кандидатом на посаду міського голови для участі у місцевих виборах, і, відповідно, його виборчий фонд не створювався.

яка відбувається до моменту реєстрації партії як суб'єкта виборчого процесу. Відповідно **дост. 54 Закону України «Про місце вибори» передвиборна агітація** – це здійснення будь-якої діяльності з метою спонукання виборців голосувати за або не голосувати за кандидатів. Право вести передвиборну агітацію мають місцеві організації партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, а також кандидати у депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, зареєстровані відповідною ТВК для участі у місцевих виборах. Кандидати, які офіційно не зареєстровані не мають право здійснювати передвиборну агітацію.

Громадянська мережа ОПОРА наголошує, що відповідноч. **2 ст.54 ЗУ «Про місцеві вибори»**, місцеві організації партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидати у депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови, старости мають право розпочати свою передвиборну агітацію з дня, наступного за днем прийняття відповідною територіальною виборчою комісією рішення про реєстрацію кандидатів. Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем голосування. Ведення передвиборної агітації до початку і після закінчення встановлених у цій статті строків забороняється.

Окрім цього, **п. 6 ст.54 Закону** передбачає здійснення передвиборної агітації **за рахунок і в межах коштів власних виборчих фондів** кандидатів у депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі. Використання для передвиборної агітації коштів з інших джерел забороняється.

«Виборча благодійність» або технології матеріального стимулювання виборців

Наприкінці серпня – на початку вересня, коли виборча кампанія офіційно ще не стартувала окремі потенційні кандидати неформально розпочали власну передвиборчу агітації. Окремі з них активно почали використовувати технології пов'язані з матеріальними стимулами виборців. Найбільше таких випадків було зафіксовано у місті Здолбунів з боку потенційного кандидата від Радикальної партії Володимира Ковальчука (5 випадків). По 1 випадку було зафіксовано з боку Володимира Хомка, Дмитра Якимця, Михайла Кирилова та Валентини Осіпчук.

Напередодні Дня знань, яке припадає на 1 вересня, на дошках оголошення у м. Здолбунів Рівненської області з'явилася листівка «Перше вересня – свято для кожного». У тексті листівки йшлося, що у громадській приймальні **Володимира Ковальчука** розпочинається робота з допомоги у підготовці до свята 1 вересня малозабезпеченим сім'ям здолбунівчан, у яких є діти шкільного та студентського віку.

28 серпня, спостерігач Громадянської мережі ОПОРА відвідав громадську приймальню Володимира Ковальчука за вказаною на листівці адресою, щоб перевірити, яку допомогу планується надавати для мешканців Здолбунова. Перед входом до приймальні зібралася велика черга. Переважно, це були жінки з дітьми шкільного віку. Було декілька чоловіків. Загалом більше 40 осіб. Спостерігачу ОПОРИ вдалося поспілкуватися з людьми, які стояли у черзі та тими, хто виходив з приймальні. Зокрема, вони пояснили порядок отримання допомоги. Кожен мешканець, який заходив до приймальні, мав назвати своє прізвище та контактний телефон, вказати у якому класі вчиться дитина та зазначити необхідну кількість та перелік шкільного приладдя та канцтоварів. Далі мають зателефонувати з приймальні та сказати коли і де забрати допомогу.

У суботу, 29 серпня, на рівненському стадіоні «Мототрек» відбулася міжнародна гонка зі спідвею, присвячена 30-річчю перемоги рівненського СК «Сигнал» у чемпіонаті СРСР. Подію, яка зібрала на трибунах близько 10 тисяч чоловік, не оминули й потенційні кандидати на посаду міського голови Рівного. Перед початком гонки діючий міський голова Рівного **Володимир Хомко**, який водночас є потенційним кандидатом в мери, заявив, що нещодавнє присвоєння йому членської картки «Клубу вболівальників рівненського спідвею» він розцінює як аванс, тому вирішив подарувати рівненським гонщикам новий спідвейний мотоцикл.

Посприяття розвитку спідвею напередодні виборів вирішив ще один потенційний кандидат на посаду міського голови – **Дмитро Якимець**. Наприкінці гонки диктор по стадіону оголосив, що учасник змагань з Польщі Станіслав Бужа, за підтримки Дмитра Якимця, передає свій мотоцикл рівненській дитячо-юнацькій секції спідвею.

1 вересня потенційний кандидат у депутати **Володимир Ковальчук** відвідав Здолбунівські ЗОШ №2, №6 та №7. Під час урочистої лінійки у Здолбунівській ЗОШ №2 (гімназія) потенційний кандидат подарував закладу проектор, а під час лінійки у ЗОШ № 7 - принтер «3 в 1».

4 вересня під час урочистого відкриття групи «Калинка» у Шубківському ДНЗ ясла-садок, що у Рівненському районі, потенційними кандидатами було вручено подарунки. Так, голова Рівненської обласної ради **Михайло Кириллов** подарував садочку іграшки, а голова Шубківської сільської ради **Валентина Осіпчук** вручила подарунковий конверт з грошима «до Дня народження групи».

5 вересня по завершенню ІХ Всеукраїнського турніру з вільної боротьби серед юнаків пам'яті тренера, майстра спорту СРСР Володимира Кайди, потенційний кандидат у депутати **Володимир Ковальчук**

вручив подарунки учасникам змагань. Подарунки отримали виключно учасники зі Здолбунова. Під час цього їхні батьки були присутні у спортивному залі.

У вересні мешканцям міста Здолбунів пенсійного віку у День їхнього народження додому почали надходити подарунки з вітальними листівками від потенційного кандидата від Радикальної партії **Володимира Ковальчука**. Зокрема, один з таких подарункових наборів містив коробку шоколадних цукерок, вітальню листівку та інформаційну листівку від потенційного кандидата.

Варто зазначити, що до моменту офіційної реєстрації кандидата в депутати чи реєстрації кандидата на посаду міського, сільського або селищного голови неможливо довести, що такі дії зі сторони потенційних кандидатів є передвиборною агітацією, яка здійснюється із порушенням закону. Проте, після офіційної реєстрації кандидата такі дії з його сторони будуть мати ознаки підкупу виборців.

ОПОРА нагадує, що відповідно до ч.4 ст. 60 ЗУ «Про місцеві вибори» **забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, товарів** (крім товарів, що містять візуальні зображення назви, символіки, прапора місцевої організації партії, яка є суб'єктом виборчого процесу, політичної партії, місцева організація якої є суб'єктом виборчого процесу, або інших агітаційних матеріалів, за умови, що вартість таких товарів не перевищує 5 відсотків розміру мінімальної заробітної плати) **та інших матеріальних цінностей або робіт чи послуг.**

Чорний PR

10 вересня спостерігачі Громадянської мережі ОПОРА виявили у місті Рівне анонімні листівки, які містять ознаки чорного PR та спрямовані проти потенційних кандидатів Дмитра Якимця та Святослава Євтушенка, зокрема, інформацію, яку неможливо перевірити та встановити її достовірність. Листівки були розкидані у поштові скриньки багатоповерхових будинків міста Рівне.

У листівці, яка має назву «Афера Євтушенка. Бурштинова мафія заволоділа персональними даними мешканців Рівного!?!», йдеться про те, що депутат Рівненської міської ради та потенційний кандидат Святослав Євтушенко заволодів персональними даними мешканців Рівного: іменами, прізвищами, датами народження, адресами, номерами телефонів, поштовими скриньками. І тепер на ці адреси приходять «листи щастя». У листівці зазначено, що цими даними Євтушенко поділився з потенційним кандидатом на посаду міського голови Дмитром Якимцем і за це отримав перше місце у списку до Рівненської міської ради. У листівці громадську організацію «Громадський контроль», яку очолює Дмитро Якимець називають бурштиною мафією. Також зазначається, що бурштинові клани хочуть заволодіти Рівним уже на цих виборах.

21 вересня у м. Рівне були поширені листівки «Партизанський листок діда Панаса», які містять ознаки «чорного PR» та спрямовані проти потенційного кандидата на посаду міського голови та діючого міського голови Володимира Хомка. У листівці зазначено: «Мер наш накупи на НАШІ гроші старих тролейбусів (тих, що чехи і поляки (через 20 років роботи!!!) вже на металолом повикидали!». Також у листівці порівнюються міста Львів та Рівне, зокрема, йдеться, що у Львові у минулому році купили 3 нових тролейбуси, а в Рівному – партію списаних в Європі тролейбусів». У даній листівці міститься наступний текст: «Хомко, до побачення!».

Окрім цього, на початку вересня в місті були поширені інформаційні бюлетені «Народна газета», яка була спрямована проти потенційного кандидата на посаду міського голови Рівного **Дмитра Якимця**. Всі матеріали в листівці підписані ще одним потенційним кандидатом на посаду керманіча міста

Олександром Лашуком. Зокрема, одна з статей у бюлетені має назву «Стятий, як він себе називає, готується скуповувати голоси». У статті йде мова про Дмитра Якимця і про те, що його політична команда нібито готується скуповувати голоси рівнян.

У Facebook з'явилася група «Рівне без Хомка!», що критикує роботу мера та згадує всі негативні речі, що були з ним пов'язані. Учасники групи проводять публічні акції, що покликані сформувати негативне ставлення до **Володимира Хомка**. Однією з останніх акцій є встановлення пам'ятника «Не виконаним обіцянкам Володимира Хомка». Ще одним звинуваченням у бік міського голови є те, що останній у часи Революції Гідності не підтримував Майдан і пробував через суд заборонити ряд акцій у місті.

Маніпулятивні рейтинги потенційних кандидатів з ознаками прихованої реклами

17 вересня у газетах «Рівне Вечірнє» та «7 днів» були опубліковані матеріали однакового змісту, де спростовується інформація щодо рейтингу потенційних кандидатів на посаду міського голови м. Рівне, розміщеного напередодні у окремих рівненських ЗМІ, а також містять альтернативні рейтинги, які автори статті називають «справжніми». Розміщені матеріали мають ознаки прихованої реклами («джинси») та опубліковані з порушенням порядку оприлюднення результатів опитувань громадської думки у ЗМІ.

У газеті «Рівне вечірнє» та газеті «7 днів» матеріал має назву «Крокодил не ловиться, не росте кокос». У матеріалі йдеться про те, що «Соціологічного центру вивчення суспільної думки», який проводив соціопитування, «в Україні не існує». Також зазначено, що попередній матеріал є «вигадкою» та «фейковим повідомленням, що свідчить про кризу у виборчому штабі Якимця». Окрім цього, у статті наводиться «справжній рейтинг, який є у всіх штабах та ОДА». Згідно даного рейтингу, потенційні кандидати на посаду мера Рівного мають наступні результати: В. Хомко – 35,7%, О. Червонюк – 15,4%, Д. Якимець – 11,9%, Р. Коваль – 6,9%, О. Лашук – 2,9%. Матеріал підписаний Ольгою Войцеховською, яка є невідомою у громадсько-політичних колах міста. На думку ОПОРИ, такі матеріали є «ДЖИНСОЮ» (прихована реклама, замовні матеріали, які видаються за звичайні журналістські матеріали, «листи від читачів або представників певних професій»).

Матеріал не містить інформації про те, яка організація проводила опитування, замовників опитування, часу проведення, території, яку охоплювало опитування, розмір та спосіб формування соціологічної вибірки опитаних, методу опитування, точного формулювання питань, можливої статичної похибки, що є обов'язковим, згідно ч.1-2 ст.53 Закону «України Про місцеві вибори».

Нагадуємо, що на початку вересня, рівненські ЗМІ розмістили матеріал з рейтингом потенційних кандидатів на посаду міського голови Рівного з маніпулятивними назвами, зокрема, «Рейтинг Хомка «заглох» та «Якимець впевнено наздоганяє Хомка: у Рівному буде висока конкуренція на виборах міського голови». У статті зазначено, що напередодні місцевих виборів «за чинного міського голову Рівного Володимира Хомка готові проголосувати 26,1% рівнян, а за голову громадської організації «Рівненський громадський контроль» Дмитра Якимця – 20,3% виборців Рівного». У матеріалі також зазначено, що «рейтинг чинного міського голови В. Хомка практично не зріс за останні півроку, з часу, коли проводилось попереднє соціологічне дослідження». У матеріалі немає посилання на результати попереднього дослідження. Тому важко зробити висновок, зросли чи знизилися рейтинги мера міста та інших кандидатів насправді.

Матеріал з результатами опитування оприлюднили декілька місцевих ЗМІ (газети «Рівне вечірнє» та «Рівненська правда», телеканал «Рівне 1», портали «Рівне Інформаційне» та «ВСЕ»). На сайті «ВСЕ» даний матеріал був маркований позначкою «На правах реклами». Інші ЗМІ не маркували відповідний матеріал. Зважаючи на те, що одні ЗМІ маркували цей матеріал, а інші ЗМІ – ні, то такий матеріал має ознаки «джинси» і був оприлюднений в інтересах одного з потенційних кандидатів.

Агітація у заборонених місцях

6 вересня спостерігачі ОПОРИ у рівненській міській маршрутці №37 (вул. Андрія Мельника – вул. Севастопольська) зафіксували рекламу потенційного кандидата, депутата Рівненської міської ради Анатолія Чугуєвця. Реклама містить зображення Анатолія Чугуєвця та напис «Депутат Рівненської міської ради» від округу «Басівкут» та номер телефону гарячої лінії депутата. Реклама була розміщена на одному з бокових вікон у середині маршрутного таксі.

23 вересня спостерігачі на зовнішній поверхні міжміської маршрутки «Здолбунів-Рівне» зафіксували зовнішню рекламу, яка містить ознаки передвиборчої агітації, з написом на біло-сердечному фоні «Контрактна армія». На рекламі міститься напис та логотип партії ВО «Батьківщина».

У вересні у салоні міжміської маршрутки Рівне-Ізяслав спостерігачі зафіксували листівки, які мають ознаки передвиборчої агітації. На листівці міститься зображення та назва партії «Відродження».

До моменту офіційної реєстрації кандидата в депутати чи реєстрації кандидата на посаду міського, сільського або селищного голови неможливо довести, що такі дії зі сторони потенційних кандидатів є передвиборною агітацією, яка здійснюється із порушенням закону. Проте, після офіційної реєстрації кандидатів такі дії з їх сторони будуть порушенням виборчого законодавства.

Відповідно до **пункту 6 ч.9 ст.60 ЗУ «Про місцеві вибори»** розміщувати носії політичної реклами на зовнішній поверхні та всередині транспортних засобів громадського користування, у тому числі таксі, у приміщеннях та на будівлях станцій метрополітену, автобусних та залізничних вокзалів, портів та аеропортів.

Тиск на ТВК та перешкоджання роботі журналістів

11 вересня відбулося засідання Костопільської районної територіальної виборчої комісії на якому були сформовані Костопільська міська та сільські ТВК та призначено керівний склад відповідних виборчих комісій. У результаті голосування, на посаду голови міської ТВК було обрано Вітошко Р. («за» - 10 голоси). Кандидат на посаду готови Веронський О. отримав 4 голоси, інший кандидат Дронова О. – 2 голоси.

13 вересня потенційний кандидат у депутати Олексій Лозян («Опозиційний блок») написав заяву до міліції на голову районної Костопільської ТВК Антоніну Дмитринську у зв'язку тим, що вона не розглянула заяву на голову міської Костопільської ТВК Марина Масовець від партії «Опозиційний блок».

Як повідомив спостерігач Громадянської мережі ОПОРИ, який був присутній на засіданні районної ТВК, що при формуванні керівного складу міської ТВК спершу представники комісії в телефонному режимі зв'язалися з кожним членом міської ТВК, які писали заяву на згоду виконувати посадові обов'язків голови комісії. В результаті були відсіяні ті, хто не виявив бажання працювати головою ТВК. Серед них виявилася і Марина Масовець, яка відмовилася від будь яких керівних посад. Після того,

розглядаючи кандидатури, які залишилися, члени комісії звернули увагу на наявний досвід в роботі виборчих комісій. Через відсутній або малий досвід роботи з голосування було виключено декілька осіб. На завершальному етапі залишилося три кандидатури (Вітошко Р., Веронський О., Дронова О.) з поміж яких і обрали голову міської ТВК. Інших пропозицій не надходило, зокрема, і від представників партії «Опозиційний блок», який має трьох представників у складі районної ТВК.

25 вересня журналіст «Точки ОПОРИ» прийшов до приміщення Демидівської виборчої комісії, де попросив надати та сфотографувати інформацію про заплановані в районі партійні конференції, на яких відбуватиметься висування кандидатів. Голова виборчої комісії Алла Ковальчук сказала, що покаже повідомлення, але фотографувати не дозволить. Мовляв, ця інформація лише для їхнього користування.

Після відмови, журналіст почав знімати відео, що дуже обурило членів комісії, які відмовлялася надати інформацію. Зрештою, інформацію все ж дали сфотографувати. Член комісії, яка разом з головою не хотіла давати можливість зробити фото сказала представнику ОПОРИ, що якщо фото (відео) з її участю десь з'явиться, то «у нього будуть проблеми, вона знає куди поскаржитись». Член комісії також пообіцяла подати до суду, а голова комісії Алла Ковальчук сказала, що у разі чого звернуться в СБУ.

Робота ТВК

6 вересня у Рівненській області було сформовано склад обласної територіальної виборчої комісії, 4 міст обласного значення та 16 районних та територіальних виборчих комісії. 7-8 вересня відбулися перші засідання ТВК. ОПОРА проаналізувала керівний склад сформованих комісій.

Керівні посади отримали представники 11 політичних сил. Найбільше керівних посад отримала партія «Блок Петра Порошенка **«Солідарність»** та Всеукраїнське об'єднання **«Батьківщина»**. Дані політичні сили отримали по 12 керівних посад. Так, «Солідарність» отримала 6 посад голів комісії, а також по 3 посади заступника голови та секретаря комісії. ВО «Батьківщина» отримала 5 посад голови комісії, 3 заступника та 4 секретаря.

Партія **«Народний фронт»** отримала 11 керівних посад (4 голови комісії, 3 заступника та 4 секретарі). Радикальна партія отримала 9 керівних посад в ТВК, **«Опозиційний блок»** – 7 посад, **ВО «Свобода»** – 5, партія **«Українське об'єднання патріотів – УКРОП»** – 3. По одному представнику в складі ТВК мають політичні сили: **Народна партія, «Нова держава», «Об'єднання «Самопоміч» та «Сила людей»**.

У Рівненській області окремі ТВК порушили терміни утворення територіальних виборчих округів для проведення виборів депутатів міської та селищної ради. Таке порушення спостерігачі ОПОРИ зафіксували з боку Дубровицької міської та Рокитнівської селищної ТВК.

17 вересня Дубровицька міська ТВК провела засідання стосовно утворення територіальних виборчих округів для проведення виборів депутатів Дубровицької міської ради. Проведення засідання у такий строк є порушенням термінів основних організаційних заходів з підготовки та проведення місцевих виборів. Аналогічну ситуацію було зафіксовано і у Рокитнівському районі. Зокрема, 17 вересня Рокитнівська селищна ТВК провела засідання, де мали бути утворені одномандатні виборчі округи для проведення виборів до Рокитнівської селищної ради.

Виборчі округи

17 вересня, відповідно до вимог закону, Рівненська міська виборча комісія затвердила межі 42 територіальних виборчих округів. Чинне законодавство про місцеві вибори визначає ряд вимог до такого розподілу – зокрема, кількість виборців у виборчих округах має бути за можливості максимально наближеною до середньої кількості виборців у територіальному виборчому окрузі відповідного багатомандатного округу.

Згідно з частиною 5 статті 17 ЗУ «Про місцеві вибори» кількість виборців у округах має бути за можливості максимально наближеною до середньої кількості виборців у територіальному виборчому окрузі. При цьому, Закон не визначає, наскільки кількість виборців у окремих округах може перевищувати, чи навпаки «недосягати» до середньої кількості виборців. Такий діапазон пропонується у Кодексі належної практики у виборчих справах Венеціанської комісії. «Максимально можливе відхилення від норми не мало б перевищувати 10%, але в жодному разі не може перевищувати 15%, за винятком особливих обставин (захист інтересів компактно розселеної меншини, адміністративна одиниця з низькою щільністю населення)», - йдеться у п. 2.2. документу.

Зважаючи на такі рекомендації, експерти Громадянської мережі ОПОРА проаналізували відсоткове відхилення по міських виборчих округах Рівного, де середня кількість виборців, яка мала б припадати на один округ складає **4427** виборців.

Номер територіального виборчого округу	Орієнтована кількість виборців в окрузі	Відхилення від середньої кількості виборців, %
1	4460	0,74
2	3528	-25,48
3	4341	-1,98
4	4211	-5,13
5	4493	1,47
6	4105	-7,84
7	5096	13,13
8	4654	4,88
9	4680	5,41
10	4802	7,81
11	5338	17,07
12	4418	-0,20
13	4736	6,52
14	3889	-13,83
15	4920	10,02
16	4601	3,78
17	5573	20,56
18	5262	15,87
19	3799	-16,53
20	4029	-9,88
21	4374	-1,21
22	4823	8,21
23	4050	-9,31
24	4585	3,45
25	3971	-11,48
26	4964	10,82

27	4538	2,45
28	5065	12,60
29	3414	-29,67
30	4581	3,36
31	3608	-22,70
32	4444	0,38
33	3993	-10,87
34	4390	-0,84
35	3997	-10,76
36	3304	-33,99
37	4350	-1,77
38	3703	-19,55
39	5671	21,94
40	4699	5,79
41	3946	-12,19
42	4537	2,42

Аналізуючи дані, розподілу меж округів міста Рівне, можна відзначити, що орієнтована кількість виборців у кожному з округів столиці варіюється від **3304** (36 виборчий округ) до 5671 (39 виборчий округ) осіб. Різниця у кількості виборців у цих двох округах становить **2 367** особу або **53,47%** від середньої кількості виборців, яка б мала припадати на один округ.

Також відзначимо, що у місті Рівному є **18 округів**, кількість виборців у яких перевищує середню орієнтовну норму на 10%. Таким чином, можна говорити про те, що у ряді округів кандидатам доведеться затратити більше або навпаки менше зусиль для ведення агітації, натомість ряд виборців будуть перепредставленими або ж навпаки недопредставленими.

Відповідно до ч. 11 ст. 17 Закону «Про місцеві вибори» виборчі округи утворюються територіальною виборчою комісією з урахуванням меж звичайних виборчих дільниць, які використовуються для підготовки і проведення голосування та підрахунку голосів виборців. При включенні звичайної виборчої дільниці до меж територіального виборчого округу її межі не розриваються. Межі одномандатних, територіальних виборчих округів також мають бути нерозривними.

За коментарями звертайтеся:

Анатолій Бондарчук

координатор виборчих програм Громадянської мережі ОПОРА у Рівненській області
+380969187408

[Моніторинг парламенту](#) | [Веб-сайт](#) | [Фейсбук](#) | [Твіттер](#)

(#вибори15; #elect_ua; #opora; #опора)

Довідково:

Громадянська мережа ОПОРА провадить громадське спостереження за місцевими виборами в Україні, які відбудуться 25 жовтня 2015 року. Громадське спостереження ОПОРИ – це сфера діяльності мережі, спрямована на об'єктивну оцінку процесу підготовки та проведення виборів, а також на запобігання порушенням виборчого законодавства через ефективно організований громадський контроль. Починаючи з 5 вересня, у всіх регіонах України працюють 144 довготермінові спостерігачі, до яких приєднуються понад 3000 короткотермінових спостерігачів у день голосування.